

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z odwołania M. D.

od decyzji Ministra Sprawiedliwości Nr (...) z dnia 6 listopada 2017 r. w przedmiocie odmowy udzielenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 18 lipca 2019 r.

odrzuca odwołanie.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 6 października 2017 r. M. D. - Sędzia Sądu Apelacyjnego w (...) (dalej: Odwołująca się) złożyła Ministrowi Sprawiedliwości oświadczenie woli dalszego zajmowania stanowiska sędziego po ukończeniu 60 roku życia. Przedstawiła jednocześnie zaświadczenie psychologiczne oraz zaświadczenie lekarskie.

Odwołująca się jako podstawę złożenia oświadczenia wskazała art. 69 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 2062 z późn. zm.; dalej pusp), art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r., poz. 38 z późn. zm.; dalej ustawa o zmianie ustawy o emeryturach i rentach) oraz art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz

niektórych innych ustaw (Dz.U z 2017 r., poz. 1452; dalej: ustawa o zmianie ustawy pusp).

W piśmie z dnia 6 listopada 2017 r. Minister Sprawiedliwości na podstawie art. 69 § 1, 1b i 3 zd. 1 pusp, nie wyraził zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Odwołującą się.

We wniosku o ponowne rozpatrzenie oświadczenia woli o dalszym zajmowaniu stanowiska sędziego skierowanym do Ministra Sprawiedliwości Odwołująca się podniosła, że przedłużenie wykonywania służby jako sędziego nie było uzależnione od podjęcia decyzji przez Ministra Sprawiedliwości uregulowanej w art. 69 § 1b pusp. Wyjaśniła, że przepis art. 26 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach, który stanowił podstawę do złożenia ww. oświadczenia na skutek ukończenia 60 roku życia, nie odsyłał do treści art. 69 § 1b pusp. Zatem w ocenie Odwołującej się jedynym warunkiem dalszego orzekania było złożenie oświadczenia woli i zaświadczenia dotyczącego stanu zdrowia, który to warunek został spełniony.

Minister Sprawiedliwości w piśmie z dnia 13 grudnia 2017 r. uznał, że brak było podstaw do ponownego rozpoznania złożonego oświadczenia.

Odwołująca się w piśmie zatytułowanym „odwołanie”, zarzucając brak właściwej kwalifikacji złożonego wniosku, podtrzymała wcześniejszą argumentację. Wyjaśniła ponadto, że przepisy pusp przewidują środek odwoławczy w przypadku niewyrażenia zgody przez Ministra Sprawiedliwości na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego. Podkreśliła, że podstawę tą stanowi tryb odwoławczy uregulowany w pusp, dotyczący wydawania decyzji w zakresie zajmowania stanowiska sędziego lub powrotu na to stanowisko (tj.: art. 73 § 2, art. 74 § 2 w zw. z art. 70 § 1 i art. 71 § 3 pusp). Wobec tego „odwołanie” należało skierować do Sądu Najwyższego jako właściwego w tej sprawie.

Minister Sprawiedliwości w odpowiedzi na pismo zatytułowane jako „odwołanie” wniósł o jego odrzucenie. Podniósł m.in., że w przypadku Odwołującej się przedstawienie zaświadczenia lekarskiego stanowiło jedynie podstawowy, obok złożenia oświadczenia woli, wymóg formalny umożliwiający ewentualne skorzystanie z uprawnienia wynikającego z art. 69 § 1b i 3 pusp. Ostatecznie, o dalszym zajmowaniu stanowiska sędziego zdecydować mógł tylko Minister

Sprawiedliwości. Podkreślił również, że odwołanie do Sądu Najwyższego przysługuje jedynie w odniesieniu do enumeratywne wyliczonych w pusp decyzji Ministra Sprawiedliwości, jak i Krajowej Rady Sądownictwa. Powyższe regulacje nie mogły stanowić podstawy do wniesienia odwołania w tej sprawie, bowiem wolą racjonalnego ustawodawcy było ograniczenie zakresu zaskarżenia poszczególnych rozstrzygnięć.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie przed Sądem Najwyższym został przedstawiony problem przechodzenia sędziów sądów powszechnych w stan spoczynku z uwagi na obniżenie wieku emerytalnego, na skutek zmiany treści przepisu art. 69 § 1 pusp, która nastąpiła z dniem 1 października 2017 r.

Przed odniesieniem się do głównych rozważań w sprawie przypomnieć należy, że przepis art. 69 § 1 pusp w wersji obowiązującej przed 12 sierpnia 2017 r. stanowił, że sędzia przechodził w stan spoczynku z dniem ukończenia 67 roku życia albo z dniem osiągnięcia wieku określonego w § 1a, chyba że nie później niż na sześć miesięcy przed ukończeniem tego wieku oświadczył Ministrowi Sprawiedliwości wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawił zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie. Zgodnie zaś z art. 69 § 3 zd. pierwsze pusp, w razie złożenia przez sędziego oświadczenia i przedstawienia zaświadczenia, o których mowa w § 1, sędzia mógł zajmować stanowisko nie dłużej niż do ukończenia 70 roku życia.

Zatem możliwość kontynuowania pracy na stanowisku sędziego po osiągnięciu określonego ustawowo wieku była uzależniona od aktu woli sędziego, który mógł nie później niż na sześć miesięcy przed ukończeniem tego wieku oświadczyć Ministrowi Sprawiedliwości chęć dalszego zajmowania stanowiska. Jeżeli przedstawił przy tym zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, mógł nadal pełnić czynnie służbę, bez konieczności uzyskiwania zgody jakiegokolwiek organu.

W wyniku pierwszej nowelizacji, która weszła w życie 12 sierpnia 2017 r., na mocy art. 1 pkt 26 lit. b ustawy o zmianie ustawy pusp, dodano art. 69 § 1b pusp,

a na mocy art. 1 pkt 26 lit. c ustawy o zmianie ustawy pusp, zmieniono treść brzmienia art. 69 § 3 pusp. Powyższe spowodowało przekazanie do wyłącznej kompetencji Ministra Sprawiedliwości rozpoznawania wniosków sędziów o wyrażenie zgody na dalsze wykonywanie obowiązków zawodowych aż do osiągnięcia 70 roku życia.

Następnie w dniu 1 października 2017 r. weszła w życie druga nowelizacja, w wyniku której art. 13 pkt 1 lit. a ustawy o zmianie ustawy pusp nadał nowe brzmienie art. 7 pkt 1 lit. a ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach, który następnie zmienił treść art. 69 § 1 pusp i wprowadził granicę wieku przejścia w stan spoczynku po ukończeniu 60 (kobiety) lub 65 (mężczyźni) roku życia.

Tak więc zgodnie z art. 69 § 1 pusp (w brzmieniu obowiązującym od 1 października 2017 r.) sędzia przechodził w stan spoczynku z dniem ukończenia 60 roku życia w przypadku kobiety, a z dniem ukończenia 65 roku życia w przypadku mężczyzny, chyba że nie później niż na sześć miesięcy i nie wcześniej niż na dwanaście miesięcy przed ukończeniem tego wieku oświadczył Ministrowi Sprawiedliwości wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawił zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie. Stosownie natomiast do treści art. 69 § 1b pusp, Minister Sprawiedliwości mógł wyrazić zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów. W przypadku niezakończenia postępowania związanego z dalszym zajmowaniem stanowiska sędziego po ukończeniu przez niego wieku, o którym stanowił w § 1, sędzia pozostawał na stanowisku do czasu zakończenia tego postępowania. Ponadto zgodnie z art. 69 § 3 zd. pierwsze, w razie wyrażenia przez Ministra Sprawiedliwości zgody, o której mowa w § 1b, sędzia mógł zajmować stanowisko nie dłużej niż do ukończenia 70 roku życia.

Tym samym, przechodzenie sędziów w stan spoczynku związane było z przekroczeniem przez sędziego odpowiednio wieku 60/65 lat, określonego w ustawie. Oznaczało to, że z chwilą spełnienia określonego w tym przepisie warunku, sędzia przechodził w stan spoczynku z mocy prawa. Jednocześnie

przepis ten określił wyjątek od tej zasady, ujęty w sformułowaniu „chyba, że złożą oświadczenie i zaświadczenie, o których mowa w art. 69 § 1 ustawy, o której mowa w art. 7”. Chodziło zatem o złożenie Ministrowi Sprawiedliwości oświadczenia woli dalszego zajmowania stanowiska i przedstawienie zaświadczenia stwierdzającego, że sędzia jest zdolny ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziowskich, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie. Zaświadczenie to miało być wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie. Kwestie związane z takimi zaświadczeniami regulowało rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 września 2014 r. w sprawie badań lekarskich i psychologicznych kandydatów do objęcia urzędu sędziego (Dz.U. z 2014 r., poz. 1293 z późn. zm.).

Odwołująca się w dniu wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach ukończyła wiek 60 lat uprawniający ją do przejścia w stan spoczynku na nowych zasadach. Z uwagi na powyższe, zaraz po wejściu w życie nowelizacji (tj. 1 października 2017 r.), pismem z dnia 6 października 2017 r. złożyła drogą służbową tj. Prezesowi Sądu Apelacyjnego w (...) oświadczenie o woli dalszego zajmowania stanowiska, dołączając aktualne zaświadczenie lekarskie i psychologiczne.

Z uwagi na to, że Odwołująca się przekroczyła granicę obniżonego wieku emerytalnego, w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na regulacje prawne mające zastosowanie w tym konkretnym stanie faktycznym sprawy. Z treści art. 69 pusp nie wynika, że norma ta dotyczy sędziów, którzy w dniu wejścia w życie ustawy, ukończyli określoną granicę wiekową. Zaznaczyć jednakże przy tym należy, że trudności przy ocenie, który przepis, obowiązujący w jakim czasie, zastosować do danego stanu faktycznego, wynikają z tego, że uchylony przepis najczęściej już przed utratą mocy obowiązującej był stosowany do określonych stanów faktycznych, tak więc mógł wywołać określone skutki prawne. Jak wielokrotnie wskazywał Trybunał Konstytucyjny, określenie przez ustawodawcę utraty mocy obowiązującej przez normę prawną nie oznacza wcale, że uchylony lub zmieniony przepis nie wywołuje nadal skutków prawnych. Jak wynika z orzeczeń Trybunału, normy dawnego, uchylonego lub zmienionego prawa zachowują moc i mogą być poddane kontroli konstytucyjności dopóki, dopóty na jego podstawie są

lub mogą być podejmowane indywidualne akty stosowania prawa, zaś utrata mocy obowiązującej jako przesłanka umorzenia postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym następuje dopiero wówczas, gdy przepis ten nie może być stosowany do jakiegokolwiek sytuacji faktycznej (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2009 r., I CSK 482/08, LEX nr 491552 oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11 grudnia 2001 r., SK 16/00, OTK 2001 nr 8, poz. 257).

Wobec powyższego podstawowe znaczenie w sprawie miała norma zawarta w przepisie przejściowym ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach. Zgodnie z art. 26 ust. 1 tej ustawy sędzia, który najpóźniej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy ukończył 60 rok życia w przypadku kobiety, a 65 rok życia w przypadku mężczyzny lub którym w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy pozostało mniej niż 6 miesięcy do ukończenia odpowiednio 60 albo 65 roku życia, przechodzi w stan spoczynku z dniem następującym po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że przed tą datą złoży oświadczenie i zaświadczenie, o których mowa w art. 69 § 1 ustawy pusp, lub takie oświadczenie i zaświadczenie złożyli na podstawie przepisów dotychczasowych. Tak więc, w przypadku kobiet wiek ten został określony na 60 rok życia lub sytuację, kiedy w dniu wejścia w życie ustawy sędziemu pozostało mniej niż 6 miesięcy do ukończenia 60 roku życia. Spełnienie warunku związanego z osiągnięciem przez sędziego wskazanego wieku skutkowało przejściem w stan spoczynku z dniem następującym po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Wobec tego, skoro Odwołująca się ukończyła wiek 60 lat w dniu wejścia w życie ustawy, zastosowanie miały przepisy przejściowe.

W literaturze zaznacza się, że prawidłowe stosowanie prawa wymaga dokonania właściwego wyboru przepisu prawa mającego znaczenie w danej sprawie, jego należytej wykładni oraz zastosowania. Zastosowanie właściwego przepisu to nie tylko stosowanie właściwej jednostki redakcyjnej w znaczeniu numeru przepisu. W prawie intertemporalnym chodzi o należyte zastosowanie przepisu obowiązującego w określonym czasie, tak by przepis ten był adekwatny do zdarzenia prawnego z punktu widzenia czasu zdarzenia oraz oceny jego skutków. Stosowanie właściwej wersji oraz właściwego przepisu może natomiast być dokonywane jedynie przy prawidłowej, zgodnej z zasadami konstytucyjnymi

oraz potwierdzającymi je orzeczeniami Sądu Najwyższego regułami. Zasady te odnoszą się zarówno do oceny konkretnych rozwiązań prawnych, jak i mających charakter pomocniczy przepisów przejściowych, ułatwiających lub też wręcz wprowadzających w praktyce dodatkowe wątpliwości przy dokonywaniu oceny, jaki przepis powinien mieć w konkretnym przypadku zastosowanie (M. Skonieczny, A. Okoń, Przepisy i reguły intertemporalne w prawie cywilnym. Kwestie podstawowe, *Temidium* 2 (73), 2013).

Analizując dalej stan faktyczny sprawy, na skutek złożenia oświadczenia przez Odwołującą się, Minister Sprawiedliwości nie wyraził zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, przyjmując w podstawie swego stanowiska art. 69 § 1, 1b i 3 zd. 1 pusp.

Mając na uwadze treść i wzajemnie relację powyższych przepisów zauważyć należy, że w treści art. 26 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach, ustawodawca nie przewidział dodatkowego i decydującego trybu wyrażania zgody przez Ministra Sprawiedliwości zgodnie z art. 69 § 1b pusp. Przepis art. 26 ust. 1 nie zawiera żadnego odesłania w tym zakresie. Z uwagi na treść przepisu można przyjąć, że stanowi on samodzielną normę, będącą podstawą do określenia zasady przechodzenia sędziów w stan spoczynku, po ukończeniu 60 roku życia, w dniu wejścia w życie ustawy. Wykładnia treści przepisu przejściowego prowadzi również do wniosku, że skutki w postaci dalszego orzekania przez grupę sędziów objętych treścią przepisu przejściowego, mogły nastąpić z chwilą dopełnienia określonych warunków przy uwzględnieniu treści art. 69 § 1 pusp, czyli *ex lege*. W tym wypadku rola Ministra Sprawiedliwości polegała jedynie na przyjęciu oświadczenia. Minister nie mógł ostatecznie decydować o dalszym pozostaniu przez Odwołującą się w czynnej służbie sędziowskiej. Minister występował jedynie jako adresat złożonego oświadczenia.

Art. 26 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach stanowi wyjątek od zasady przechodzenia sędziów w stan spoczynku, z uwagi na wcześniejsze ukończenie - jak w przypadku Odwołującej się - wieku 60 lat. Żądanie w tym przypadku uzyskania zgody Ministra określonej w art. 69 § 1b pusp byłoby naruszeniem praw dobrze nabytych Odwołującej się, które są szczególnym przejawem zasady pewności prawa (związanej z zasadą bezpieczeństwa

prawnego). Polega ona na powinności ustawodawcy respektowania praw nabytych (zarówno własnym działaniem podmiotu, jak i z mocy prawa czy na podstawie decyzji administracyjnej). Zasada ta statuuje zakaz arbitralnego znoszenia lub ograniczania praw podmiotowych przysługujących podmiotom prawa, których sfery praw dotyczyć może nowo stanowiona regulacja (J. Mikołajewicz, *Prawo intertemporalne w państwie prawnym*, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny 4, 2015, s. 26). Przepis art. 26 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach - niewątpliwie o charakterze przejściowym (intertemporalnym) - stanowi odstępstwo od ogólnej zasady przyjętej w wyniku nowelizacji, co mogło uzasadniać zastrzeżenie przez ustawodawcę innych reguł związanych z przechodzeniem w stan spoczynku sędziów, aniżeli przewidziane w pusp (patrz: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2019 r., I NO 18/18).

Jak wielokrotnie wskazywał również Trybunał Konstytucyjny, określenie przez ustawodawcę utraty mocy obowiązującej przez normę prawną nie oznacza wcale, że uchylony lub zmieniony przepis nie wywołuje skutków prawnych. Warto również zauważyć, że nakaz wyraźnego rozstrzygania zagadnień intertemporalnych przez samego prawodawcę wynika z tego, że w polskim systemie prawnym nie obowiązuje żadna ogólna zasada (lub domniemanie) bezpośredniego działania prawa nowego. W tym zakresie rację ma Trybunał Konstytucyjny, który stwierdził, że „obiegowo przyjmowana teza, jakoby istniało swoiste „domniemanie” przemawiające za bezpośrednim działaniem prawa nowego jest - obecnie - znacznym konstytucyjnym uproszczeniem” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 czerwca 2003 r., SK 12/03, OTK-A 2003 nr 6, poz. 51; zob. też wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 23 lipca 2013 r., P 36/12, OTK-A 2013 nr 6, poz. 81, i z dnia 5 grudnia 2013 r., K 27/13, OTK-A 2013 nr 9, poz. 134). W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego niejednokrotnie zwracano uwagę, że sytuacja prawna osób dotkniętych nową regulacją powinna być poddana takim przepisom przejściowym, by mogły mieć one czas na dokończenie przedsięwzięć podjętych na podstawie wcześniejszej regulacji, w przeświadczeniu, że będzie ona miała charakter stabilny (zob. orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 2 marca 1993 r., K 9/92, OTK 1993 nr 1, poz. 6 i z dnia 15 lipca 1996 r., K 5/96, OTK

1996 nr 4, poz. 30 oraz wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 24 października 2000 r., SK 7/00, OTK 2000 nr 7, poz. 256 i z dnia 10 kwietnia 2006 r., SK 30/04, OTK-A 2006 nr 4, poz. 42). Niewątpliwie i w tej normie ustawodawca taką gwarancję przewidział.

Wobec tego, należy jeszcze raz podkreślić, że Minister Sprawiedliwości w tym szczególnym postępowaniu pełnił jedynie rolę adresata określonego oświadczenia, składanego przez sędziego, wraz ze stosownym zaświadczeniem lekarskim. W takiej sytuacji nie miał uprawnienia do tego, by wydać decyzję, której treścią jest wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, ani tym bardziej odmówić takiej zgody (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2019 r., I NO 18/18). Ani ustawa pusp, ani przepisy przejściowe nie określały, że w przypadku złożenia stosownego oświadczenia przez Odwołującą się, Minister Sprawiedliwości miał obowiązek wydać określony akt władczy. Zatem samo złożenie oświadczenia przez Odwołującą się miało ten sam skutek, który przewidywał art. 69 pusp obowiązujący do dnia 11 sierpnia 2017 r. Stanowisko Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 listopada 2017 r, zawierające odmowę wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego w sposób oczywisty nie mogło mieć wpływu na status Odwołującej się (nabyty z mocy prawa).

Rację ma Odwołująca się, że skoro art. 26 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach nie zawiera odwołania do art. 69 § 1b pusp, to w związku z tym samo złożenie oświadczenia wraz z zaświadczeniem lekarskim w jej przypadku przesądziło *ex lege* o dalszej możliwości orzekania na stanowisku sędziego.

Powyższe uwagi były istotne dla oceny okoliczności sprawy. Podstawową jednak do rozważenia kwestią jest sprawa dopuszczalności odwołania do Sądu Najwyższego od odmowy wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego (wydanej przez Ministra Sprawiedliwości na podstawie art. 69 § 1b pusp).

W rozpoznawanej sprawie do Sądu Najwyższego zostało złożone odwołanie od „decyzji Ministra Sprawiedliwości” odmawiającej wyrażenia zgody na dalsze pełnienie obowiązków sędziego. Odwołanie to zostało złożone na pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości. Odwołująca się w uzasadnieniu wskazała, że jej zdaniem przepisy pusp przewidują środek odwoławczy w przypadku niewyrażenia zgody

przez Ministra Sprawiedliwości na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego. Podkreśliła, że podstawę tą stanowi tryb odwoławczy uregulowany w pusp, dotyczący wydawania decyzji w zakresie zajmowania stanowiska sędziego lub powrotu na to stanowisko (tj. art. 73 § 2, art. 74 § 2 w zw. z art. 70 § 1 i art. 71 § 3 pusp).

Wobec powyższego rozważania należy rozpocząć od oceny dopuszczalności złożenia samego odwołania. Zaskarżona odmowa wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego została wydana przez Ministra Sprawiedliwości na podstawie art. 69 § 1b pusp. Stosownie do treści tego przepisu, Minister Sprawiedliwości mógł wyrazić zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, mając na względzie racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów. W przypadku niezakończenia postępowania związanego z dalszym zajmowaniem stanowiska sędziego po ukończeniu przez niego wieku, o którym mowa w § 1, sędzia pozostawał na stanowisku do czasu zakończenia tego postępowania. Norma ta nie przewidywała jednak drogi odwoławczej od zajętego stanowiska. Drogi takiej nie można również wywodzić z treści pozostałych przepisów pusp, regulujących możliwość złożenia odwołania w ściśle określonych, innych sprawach. Oznacza to, że ustawodawca wykluczył drogę odwoławczą od odmowy wyrażenia przez Ministra Sprawiedliwości zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego wydanej na podstawie art. 69 pusp w brzmieniu obowiązującym od 12 sierpnia 2017 r. do 22 maja 2018 r.

Warto nadmienić, że na podstawie art. 1 ustawy z dnia 12 kwietnia 2018 r. - o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz. U. 2018, poz. 848) - w dniu 23 maja 2018 r. weszły w życie kolejne zmiany w treści art. 69 pusp.; ustawodawca wycofał się z różnicowania wieku przechodzenia w stan spoczynku sędziów w zależności od płci. Przyjęto, że sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, chyba że nie później niż na sześć miesięcy i nie wcześniej niż na dwanaście miesięcy przed ukończeniem tego wieku oświadczy Krajowej Radzie Sądownictwa (a nie Ministrowi Sprawiedliwości, jak było dotychczas) wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie

stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie. Zmieniono też treść art. 69 § 1b, który odąd przewiduje, że Krajowa Rada Sądownictwa może wyrazić zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, jeżeli jest to uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, w szczególności, jeśli przemawia za tym racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów. Pomimo braku w dalszym ciągu wskazania przez ustawodawcę wprost w treści ustawy pusp możliwości złożenia środka odwoławczego od odmowy wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że ustawodawca nie wyłączył możliwości wniesienia odwołania od uchwały KRS w tym przedmiocie. Uchwały KRS w sprawach osobowych podlegają bowiem kontroli sądowej pod względem ich zgodności z prawem na podstawie art. 44 ust. 1 ustawy o KRS, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2019 r., I NO 57/18). Nie budzi zatem wątpliwości, że wraz z przejściem kompetencji z Ministra Sprawiedliwości na Krajową Radę Sądownictwa droga odwoławcza została zapewniona. Mamy zatem do czynienia z sytuacją, gdy w podobnych sprawach, różniących się jedynie organem wydającym stosowną zgodę, przez pewien okres nie przewidziano drogi odwoławczej, gdy zgód tych udzielał Minister Sprawiedliwości.

Powyższe rozwiązanie może budzić wątpliwości natury konstytucyjnej, jednak w niniejszej sprawie - jak wskazano powyżej - brak jest negatywnych skutków dla Odwołującej się. Skoro bowiem dalsze zajmowanie przez Odwołującą się stanowiska sędziego nastąpiło z mocy prawa (w związku ze złożonymi przez nią oświadczeniami), to ani pismo zawierające odmowę wyrażenia zgody, ani ustawowy brak możliwości złożenia odwołania od takiego stanowiska, nie wpływają na sytuację prawną Odwołującej się. W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 marca 2002 r., P 9/01, OTK-A 2002 nr 2, poz. 14, zwrócono uwagę na właściwe rozumienie prawa do sądu. Wyjaśniono, że nie może być ono rozumiane tylko formalnie, ogólnie jako dostęp do drogi sądowej, ale także materialnie jako możliwość skutecznego wyegzekwowania, dochodzenia ochrony praw w wyniku

postępowania sądowego. W rozpoznawanej sprawie ochrona praw Odwołującej się wynikała z przepisów przejściowych, które stanowiły gwarancję praw nabytych poprzez poprzednio korzystniejszy przepis. Dokonana wykładnia art. 26 ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach, jako przepisu przejściowego, spowodowała właściwe zastosowanie tej normy do przedstawionego stanu faktycznego, czego pierwotnie nie dopatrzyl się Minister Sprawiedliwości.

Przyjmując powyższe rozważania, stwierdzić trzeba, że odwołanie należało odrzucić jako niedopuszczalne.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie 398⁶ § 2 k.p.c.

Od orzeczenia zdanie odrębne złożył SSN Grzegorz Żmij.